

УДК: 615.326:339.138:615.2

О. Є. СТРУС

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ТА КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ НА ОСНОВІ ЛІКУВАЛЬНИХ ГРЯЗЕЙ (ПЕЛОЇДІВ)

Використання нативних препаратів та окремих складових різних пелоїдів протягом багатьох років показало свою ефективність, доступність, зручність та безпечність. Нами було проведено маркетингове дослідження фармацевтичного і косметичного ринку препаратів на основі сапропелю.

За результатами аналізу ринку лікарських засобів на основі пелоїдів показана наявність десяти препаратів, з яких лише один — на основі сапропелю, що складає 11,15 % фармацевтичного ринку. Лікарські препарати на основі сульфідних мулових пелоїдів складають 55,5 %, осадкових — 22,2 %, продуктів відгонки торфу — 11,15 % фармацевтичного ринку. Лікарські засоби випускають у формі розчинів для ін'єкцій, водних екстрактів, мазі та нативної сировини.

Аналіз косметичних засобів на основі сапропелю за країнами-виробниками, показав, що вітчизняні виробники представляють 4,4 % асортименту препаратів, а закордонні — 95,6 % асортименту. Українська продукція представлена нативною продукцією — сапропелем озера Волове Київської області, яка призначена для використання при грязелікуванні та у косметичних цілях у вигляді масок та обгортань.

Косметичні засоби на основі сапропелю представлені у різних формах: маски (37,10 %), тоніки (4,40 %), креми (5,70 %), шампуні (11,40 %) та бальзами-ополіскувачі для волосся (5,70 %), розчини (5,70 %), скраби (4,40 %), пілінги (1,40 %), мила (5,70 %), солі для ванн (1,40 %), гелі для душу (1,40 %), а також у вигляді нативної сировини (15,70 %).

Ключові слова: сапропель, маркетингові дослідження, лікарські та косметичні засоби, косметична форма, країна-виробник.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В останні роки увагу фахівців привертає використання в якості лікувальних та косметичних засобів різноманітних природних речовин. Одним із відомих методів профілактики та лікування захворювань людини є пелоїдотерапія (грязелікування). Використання нативної сировини та окремих складових різних пелоїдів протягом багатьох років показало свою ефективність, доступність, зручність та безпечність [16].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Існує міжнародна класифікація пелоїдів. Схематично її можна представити так:

- неорганічні грязі: ключеві (термальні джерела, холодні джерела, сопочні), осадкові: (лиманні, морські, материкові);

- органічні: сапропелі, гітін, лиманні, морські, материкові;
- торф'яні: верхові, низинні, землісті;
- види (сульфідні мулові);
- продукти вивітрювання вулканічних порід (глиняні мули);
- штучні пелоїди.

Для грязелікування найширше використовуються сульфідні мулові грязі, сапропелі і торфи. Сапропель є органічним пелоїдом із вмістом органічних речовин 76,63 % [13, 16].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Маркетингові дослідження фармацевтичного ринку лікарських препаратів на основі пелоїдів не проводилися. На основі сапропелю випускається тільки один препарат — лінімент сапропелевий, що є модифікацією лініменту Вишневецького і полягає в заміні дьогтю березового

в оригінальному прописі на дьоготь, який отримано із сапропелю. Що стосується дослідження косметичного ринку препаратів на основі пелоїдів – наявні публікації про дослідження косметичних препаратів на основі деяких видів пелоїдів. Маркетингові дослідження косметичних препаратів на основі сапропелю не проводилися взагалі. Вищевикладене зумовлює доцільність маркетингового дослідження фармацевтичного і косметичного ринку для розробки нових лікарських і косметичних засобів, що і визначило мету нашої роботи.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи було проведення маркетингових досліджень фармацевтичного та косметичного ринку препаратів на основі сапропелю.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕНЬ

Були використані маркетингові та статистичні методи досліджень електронних і паперових джерел інформації. Об'єктом дослідження була інформація про зареєстровані в Україні та інших країнах лікарські та косметичні засоби на основі пелоїдів (довідники лікарських засобів України, державний формуляр лікарських засобів, інструкції для медичного застосування лікарських засобів на основі сапропелю, електронні каталоги, наукові статті).

Результати аналізу показали, що лікарські препарати на основі сапропелю представлені лініментом сапропелевим (ЗАТ «Сибирская органика», Омськ, Російська Федерація). Препарат є модифікацією лініменту Вишневського, яка полягає в заміні дьогтю березового в оригінальному прописі на дьоготь, отриманий із сапропелю. Володіє місцевою подразнювальною дією, схожою з оригіналом. У той же час, при використанні даного препарату відмічено більш виражене очищення ран і стимуляція зростання грануляції [12].

Другу частину фармацевтичного ринку займають препарати на основі інших видів пелоїдів:

- осадкових: Хаапсал узької лікувальної грязі (морська), маточників Поморійських соляних озер (лиманна);
- сульфідних мулових: лиманної грязі Куяльницького лиману Одеської області, грязь Сакського озера;
- торфу.

Лікарські засоби на основі цих пелоїдів випускають у формі розчинів для ін'єкцій — «Гумізол», «Пелоїдодистилят», «Фібс», «Торфот», «Гумінат», «Пелоїдин»; розчинів для внутрішнього та зовнішнього застосування — «Пелоїдин», «Пелодекс», мазей — «Вулнузан» і лініментів —

«Лінімент бальзамічний сапропелевий» [1, 3, 7, 9]. Досліджувані лікарські препарати відносяться до фармакотерапевтичної групи засобів, що регулюють метаболічні процеси, зокрема, до біогенних стимуляторів (табл. 1).

Таким чином, на фармацевтичному ринку представлено 10 лікарських препаратів на основі пелоїдів, з них лише один — на основі сапропелю, що складає 11,15 % ринку (рис. 1). Лікарські препарати на основі сульфідних мулових пелоїдів складають 55,50 %, на основі осадкових — 22,20 %, а ті, що містять продукти відгонки торфу — 11,15 % фармацевтичного ринку.

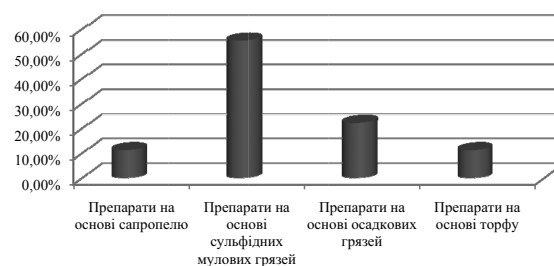

Рис. 1. Розподіл лікарських засобів, що містять пелоїди, за їх якісним вмістом

Пелоїди також використовуються у вигляді нативної сировини на бальнеологічних курортах України, Росії та Європи: Слов'янськ, Саки, Куяльник (Україна), Хаапсалу (Естонія), Поморіє (Болгарія) та ін. Спектр показань до застосування пелоїдів дуже різноманітний і залежить від типу пелоїдів, а також спектру послуг, який надається на бальнеологічних курортах, починаючи від простих аплікацій, тампонів та газогрязевих ванн до електрогрязелікування [10, 13].

У косметології ефективно використовують маски на основі вулканічної (сопочної) грязі (косметична маска на основі вулканічної грязі «Гея», Сакська гідрогеологічна станція м. Саки, АР Крим, Україна).

На основі куяльницької грязі виробляють грязьові маски «Чорна перлина», «Чорна орхідея» (ТОВ «Далк», м. Одеса, Україна), концентрат для тіла «Кофеїн», «Кінський каштан», «Спіруліна», «Хвоц польовий» (ТМ «Каетана», м. Київ, Україна), на основі сакської грязі – грязьовий препарат «Біоль», мінеральний бальзам «Фіто-Біоль», нативна сировина, натуральне мило із Сакською гряззю (Сакська гідрогеологічна станція, м. Саки, АР Крим, Україна).

На вітчизняному ринку представлена косметична продукція переважно ізраїльських виробників: Sea of Spa, Ahava, Premier, Health and Beauty, Dead Sea Minerals, які випускають косметичні засоби на основі лікувальних грязей Мертвого моря. Це креми для обличчя, рук, ніг,

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ НА ОСНОВІ ПЕЛОДІВ

Назва лікарського препарату/ Країна-виробник	Форма випуску	Склад	Використання у медицині
«Гумізоль», АТ Талінський фар- мацевтичний завод, Естонія	Р-н для ін'єкцій, 1 мл № 10	0,01 % р-н фракцій гумі- нових кислот Хаапсалузької морської лікувальної грязі	Хронічні і підгострірадикуліти, плексити, невралгія, ревматич- ний артрит, неактивна форма, інфекційний неспецифічний поліартрит, артроз, хронічні за- хворювання середнього вуха, при- даткових пазух носа, фарингіти, риніти та ін.
«Пелододистилат», ВАТ «Біостимулятор» м. Одеса, Україна	Р-н для ін'єкцій, 1 мл № 10	1 мл розчину містить відгону лиманної грязі – 1 мл	Артрити, радикуліти, міалгія, блефарити, кон'юнктивіти, кератити, помутніння склоподібного тіла, міопічний хоріоретиніт та ін.
«Торфот», ДНЦ вірусології та біотехнології «Вектор», Новосибірськ, РФ	Р-н для ін'єкцій, 1 мл № 10	Продукт відгону торфу	Артрити, радикуліти, міалгії, блефарит, кон'юнктивіт, кератит, помутніння склоподібного тіла, міопічний хоріоретиніт та ін.
«Фібс», ВАТ «Біости- мулятор»? м. Одеса, Україна	Р-н для ін'єкцій, 1 мл № 10	1 мл розчину містить: відгону лиманної грязі – до 1 мл, кумарину – 0,0001 г, кислоти коричної – 0,0004	Артрити, блефарит, кон'юктивіт, кератит, помутніння склоподіб- ного тіла, міопічний хоріоретиніт
«Гумінат», Лабораторія фармакології Інституту ім. В. П. Філатова, м. Одеса, Україна	Р-н для ін'єкцій 1 % — 1 мл № 10	1 мл розчину містить 10 мг гумінату	Хронічний коліт, ентероколіт, неспецифічний виразковий коліт, виразкова хвороба, ураження печінки різної етіології, хронічні інтоксикації, профілактика інфекційних захворювань, ішемічна хвороба серця
«Пелодін», ТОВ «Далк», м. Одеса, Україна	Р-н для ін'єкцій, амп. по 10 мл; р-н для внутрішнього та зовнішнього застосування, фл. по 250 і 500 мл	Водний екстракт ліку- вальної грязі Куяль- ницького лиману Оде- ської області	Застосовується при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки, хронічних гастритах, колі- тах і ентероколітах, баціальній дизентерії, а також при гнійних ранах та запальних ранових про- цесах
«Пелодэкс», ТОВ «Далк», м. Одеса, Україна	Грязьовий розчин для зовнішнього застосування у пластикових пляшках по 0,35 і 0,115 л	Екстракт грязьовий Куяльницького бальнеогрязьового родовища	Володіє десенсибілізуючою, проти- запальною та антисептичною дією, впливає на імунобіологічні та адаптогенні процеси
«Вулнузан», АТ «Софарма», м. Софія, Болгарія	Мазь для зовнішнього застосування, в тубах по 45 г	Маточний щілок Поморійського озера 12 г	<i>Противапальний засіб.</i> Для ліку- вання глибоких абсцесів, тріщин сосків молочних залоз, лікування ерозії шийки матки
«Линимент бальзами- ческий сапропелевый», ЗАТ «Сибирская органи- ка», м. Омськ, РФ	Лінімент	Ксероформ, дьоготь сапропелевий, рицинова олія	Володіє місцевою подразнюваль- ною дією, схожою з лініментом Вишневського

тіла, пілінги, гелі, натуральні грязі з ароматич-
ними маслами, грязьове мило та ін. [11, 17].

На вітчизняному косметичному ринку косме-
тичні засоби на основі сапропелів представлені
українськими, російськими, білоруською та лат-
війською торговими марками, а саме: ТМ «І-Есо»,
ТМ «Добрин» м. Київ, Україна (виробник СП
«Вибір»), «Faberlic», «Біоб'юті», м. Москва, ТМ

«Секрет Красоты», м. Бердськ, Російська Федера-
ція (виробник — науково-виробнича лабораторія
«ЛН-Косметика»), ТОВ «Стройиндустрия», м. Во-
логда, ТОВ «Биолит», м. Томськ, Російська Фе-
дерація, ЗАТ «Триумф», Єкатеринбург, ЗАТ «Си-
бирскаяорганика», м. Омськ, Російська Федера-
ція, ТОВ «Eco-Sapropel», м. Мінськ, Республіка
Білорусь, «Selenium», м. Юрмала, Латвія.

Умовно виробників косметичної продукції на основі сапропелю можна розділити на три групи:

1. Фірми-виробники косметичної продукції, які займаються видобутком сапропелю, дослідженням, виробляють косметику на основі сапропелю і продуктів його переробки, а також реалізацією під різними торговими марками.

Добуванням сапропелю та виготовленням косметичних препаратів на його основі займається науково-виробниче підприємство «Есо-Сапропел», яке здійснює добування сапропелів з озера Судобль, виготовляє лікувальні грязі (з вмістом органічних речовин 70–90 %) і здійснює їх поставку в лікарні, лікувально-оздоровчі центри, косметичні салони для лікування захворювань опорно-рухового апарату, периферичної нервової системи, шлунково-кишкового тракту, гінекологічних та стоматологічних патологій, а також чоловічої потенції та безпліддя жінок; для косметичної промисловості Росії, Білорусії, США та Франції. Виготовляє косметичні препарати на основі екстракту із сапропелю [18].

Одним із найбільших підприємств і єдиним у Вологодській області є підприємство ТОВ «Стройиндустрия», яке займається видобутком і переробкою сапропелю озера Кишемського Кирилівського району Вологодської області.

У 2011 році розпочато виробництво лікувальної косметичної продукції на основі сапропелю. Маски грязьові із сапропелю і сапропель лікувальний застосовуються у грязелікарнях, санаторіях, косметичних салонах [5].

Провідним підприємством з видобутку сапропелю і його переробки на території Західного Сибіру є ЗАТ «Сибирская органика». Видобуток сапропелю проводиться на озері Пучай, у Тюкалинському районі, в 130 км від міста Омська Російської Федерації [12].

Основний напрям діяльності компанії ЗАТ «Триумф», заснованого у 2003 році у Єкатеринбурзі (Російська Федерація) є санаторно-курортне лікування, видобуток і реалізація сапропелю озера Молтаєво і мінеральної води «Нижнесергинская» [14].

Науково-дослідницьку діяльність з вивчення продуктів на основі сапропелю озера Волове Київської області Вишгородського району, видобуток, переробку та його реалізацію (ТМ «Добрин») здійснює СП «Вибір» [2].

2. Фірми-виробники косметичних препаратів на основі сапропелю: ТОВ «Биолит», місто Томськ та Науково-виробнича лабораторія «ЛН-Косметика», м. Бердськ, РФ.

ТОВ «Биолит», м. Томськ — це науково-виробнича корпорація, яка розробляє та виробляє високоефективні біологічно активні добавки до їжі (БАД), більшість з яких відноситься

до групи парафармацевтиків. Біологічно активні речовини у складі більшості БАД отримані низькотемпературною вакуумною концентрацією водних екстрактів лікарських рослин і лікувальних грязей, ягідних і овочевих соків, мають високу біологічну доступність [4].

Науково-виробнича лабораторія «ЛН-Косметика» має власне сучасне виробництво з випуску та упаковки косметичної продукції у місті Бердськ Новосибірської області. Зареєстровані торгові марки: «Секрет Краси», «ЛН», «Демиктен», «ФАМ», «Биобьюти», «Фітоніка», «Биочистка» [6, 19].

3. Торгові марки, які займаються реалізацією нативної продукції та косметичних засобів на її основі. Сюди належать торгові марки: ТМ «Добрин», «І-Есо», м. Київ, Україна; «Биобьюти», м. Новосибірськ, «Faberlic», м. Москва, ТМ «Секрет Красоты» м. Бердськ, Російська Федерація; «Selemium» м. Юрмала, Латвія [8, 15, 19, 20].

Сегментаційний аналіз вищевказаних косметичних засобів за країнами-виробниками сапропелевої продукції та торговими марками, які її реалізують, свідчить, що з них вітчизняного виробництва представлено 4,4 % асортименту препаратів, а 95,6 % асортименту — закордонного виробництва. Українські виробники представлені ТМ «І-Есо» та ТМ «Добрин» (Київ). Вони поставляють собою нативну продукцію одного виробника, на основі сапропелю озера Волове Київської області Вишгородського району і призначені для традиційної технології грязелікування та у косметичних і оздоровчих цілях у вигляді масок та обгортань.

Серед закордонних країн перше місце посідає продукція фірм-виробників Російської Федерації — 47,85 %, друге — Республіки Білорусь 37,75 %, і з великим відривом — Латвія з показником 10 % (рис. 2).

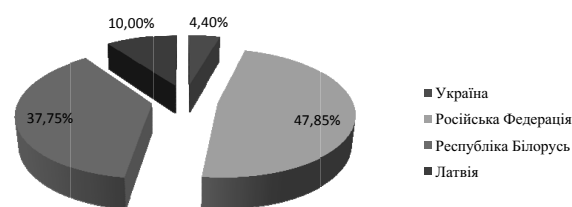

Рис. 2. Розподіл косметичних засобів із сапропелем за країнами виробниками

Косметична продукція Російської Федерації представлена торговими марками «Faberlic» та «Биобьюти», Москва ТОВ «Стройиндустрия» (Вологда), ТМ «Секрет Красоты» (Бердськ), ТОВ «Биолит» (Томськ), ЗАТ «Триумф» (Єкатеринбург), ЗАТ «Сибирская органика» (Омськ).

Республіка Білорусь випускає серію косметичних засобів із сапропелем під маркою ТОВ «Есо-Сапропел» (Мінськ), Латвія — «Selenium» (Юрмала).

За видами косметичної сировини (рис. 3), яка використовується у складі косметичних засобів, нативна сировина — складає 30,0 %, нативна сировина суміші з іншими речовинами (ефірні олії; ментол; d-пантенол; крохмаль тапіокі) — 38,6 %, препарати, які містять екстракти сапропелю та в суміші з іншими речовинами (білок пшениці, комплекс рослинних екстрактів), — 10 % косметичного ринку препаратів, а препарати, які містять індивідуальні речовини сапропелю (гумінові кислоти) — 21,4 %.

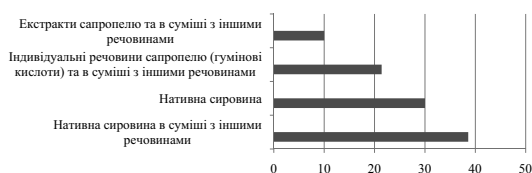

Рис. 3. Розподіл косметичних засобів із сапропелем за видами косметичної сировини

Сапропель використовується у вигляді нативної сировини озер Волове, Кишемське, Шимське, Пучай, Молтаєво, Судобль та ін. Його використовують для проведення косметичних процедур у домашніх умовах, косметичних салонах — аплікації, ванночки, ванни, компреси, маски, розпарювання, антицелюлітні обгортання (таласотерапія) тощо, на бальнеологічних курортах — з метою лікування за методикою традиційного грязелікування [14]. Крім того, сапропель входить до складу шампунів, мил, скрабів у вигляді тонкодисперсного порошку. Це лінія сухої

косметики «Фам», запропонована ТМ «Секрет краси», яка розробила вищеперелічені косметичні форми з трьома основними складовими — мінеральною, злаковою та фітокомпозиціями, які відрізняються залежно від типу косметичної форми та способу застосування [6].

До складу косметичних засобів входять екстракти сапропелю, які містять гумінові кислоти, вітаміни та мікроелементи тощо, а також розчини гумінових кислот, виділених із сапропелю окремо або у суміші з іншими речовинами. Це косметика ТОВ «ЕсоСапропел», що характеризується різноманіттям форм випуску і використання двох видів сапропелю — чорного та зеленого.

Косметичні засоби на основі сапропелю представлені у різних формах: маски (37,10 %), тоніки (4,40 %), креми (5,70 %), шампуні (11,40 %) та бальзами-ополіскувачі для волосся (5,70 %), розчини (5,70 %), скраби (4,40 %), пілінги (1,40 %), мила (5,70 %), солі для ванн (1,40 %), гелі для душу (1,40 %), а також у вигляді нативної сировини (15,70 %) (рис. 4).

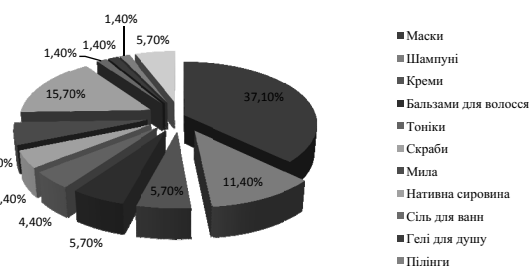

Рис. 4. Розподіл косметичних засобів на основі сапропелю за косметичними формами, %

Дані щодо аналізу вітчизняного ринку лікувальної косметики, що містять сапропель, наведено в табл. 2.

Таблиця 2

КОСМЕТИЧНІ ЗАСОБИ НА ОСНОВІ САПРОПЕЛІВ

Фірма-виробник	Назва косметичного препарату/ Форма випуску	Склад косметичного препарату	Показання до застосування
1	2	3	4
ТМ «І-Есо», Київ, Україна	«Грязь сапропелева» Маска-грязь сапропелева»	Сапропель озера Волове	У косметичних і оздоровчих цілях у вигляді масок для різних типів шкіри, масок для волосся, обгортань
ТМ «Добрин», Київ, Україна	«Природний сапропель»	Сапропель озера Волове	Для традиційної технології грязелікування
«Faberlic», Москва, РФ	«Лікувальні грязі Сапропель»	Сапропель озера Шитовське	Як протизапальний засіб, активно сприяє знищенню мікробів і паразитів, підвищує захисні функції організму.
ТОВ «Строй-індустрія», Вологда, РФ.	«Маска грязева із сапропелю», «Сапропель лікувальний», «Косметична сировина сапропель»	Сапропель озера Кишемське	Сапропель використовується як основний біологічно активний компонент, що покращує функціональний стан шкіри та її додатків

Продовження табл. 2

1	2	3	4
ТМ «Секрет Красоты», Бердськ, Російська Федерація	ФАМшампуні, ФАМмаски, літо-комплекси, ФАМсіль, ФАМмило, ФАМскраб	Композиція сухих природних речовин: мінералів вулканічного походження (модифікований природний цеоліт, збагачений іонами міді, срібла, цинку, магнію та калію), природних солей (нерафінована натуральна морська рожева осадкова сіль), гірської глини, сапропелю, зародкових оболонок жита і пшениці, зборів лікарських трав, (аралія маньчжурска, корені лопуха, аїр, алтея, лист берези, кора дуба, кропива, мати-й-мачуха, хвоя сосни і піхти, насіння петрушки, тисячолісник, хвощ польовий, шишки хмелю, звіробій, пижмо, календула та ін.). Містить мінеральну, злакову та фітокомпозиції, склад яких відрізняється залежно від форми і застосування	У шампунях та бальзамах-ополіскувачах: для укріплення, стимуляції росту волосся, усунення ламкості та посічення, очищення та живлення коренів волосся, зменшення жирності; зволоження шкіри і волосся. У масках для обличчя: підвищення тургору й еластичності, поліпшення контуру обличчя, розгладження і вирівнювання шкіри, насичення вітамінами і мікроелементами; для зволоження та матування шкіри, усуненням ікрозапалень, очищення пор, регулювання активності сальних залоз; для зміцнення шкіри повік, усунення набряків і темних кіл, розгладження зморшок та ін. Літокомплекси призначені для очищення шкіри з віковими змінами, відновлення вмісту вологи, усунення стягнутості та лущення; нормалізації жирної проблемної шкіри. Сіль для моделювання фігури, підтяжки та зволоження шкіри. Мило для очищення, тонізації та зволоження шкіри, нормалізації рН, посилення її природного захисту
ТОВ «Биолит», Томськ, РФ	Маски-плівки: відновлююча і поживна; для швидкого відновлення шкіри; очищаюча і зволожуюча	Сапропель; ефірні олії герані, розмарину, розового дерева, іланг-іланга, лимона, чебрецю, неролі, аніса, меліси, лаванди м'яти, лимону; ментол; d-пантенол; крохмаль тапіоки	Відновлює функції чутливої шкіри, омолоджує, регенує, розгладжує, підвищує еластичність та тонус шкіри, нормалізує водно-жировий баланс. Омолоджує, зволожує, усуває запальні реакції, сприяє швидкій регенерації шкіри. Посилює опір шкіри до подразнюючих зовнішніх факторів, зволожує, нормалізує роботу сальних залоз
ЗАТ «Триумф», Єкатеринбург, РФ	«Сапропель лікувальний озера Молтаєво»	Сапропель лікувальний озера Молтаєво	Унікальна реліктова лікувальна грязь. Широкий спектр застосування для обличчя і тіла. Омолоджуючий, лікувальний, антицелюлітний ефект
ЗАТ «Сибирскаяорганіка», Омськ, РФ	Тонік для шкіри Засіб для укріплення волосся Засіб для ванни «Екстракт сапропелю» Мило-крем з екстрактом сапропелю, Мило-скраб Мaska косметична Sapro Therm	Екстракт сапропелю озера Пучай Сапропель озера Пучай	Мaska, тонік та мило-крем: пом'якшує, живить і зволожує шкіру; стимулює кровообіг і мікроциркуляцію в клітинах; відновлює структуру та тургор шкіри; уповільнює процес старіння і стимулює природне оновлення. Засіб для укріплення волосся — відновлює волосся, підсилює їх ріст, зменшує випадання, робить їх гладкими та блискучими. Засіб для ванни та мило-скраб відлущує, глибоко очищає і розгладжує шкіру
«Биобьюти», Москва, РФ	Скраб «FreshFace» для нормальної і жирної шкіри. Скраб «FreshFace» для сухої шкіри	Природний цеоліт, збагачений іонами міді, калію, срібла, магнію, натрію і цинку, перлова пудра, нефрит, каолінові глини, сапропель, тальк, морська сіль, сіль Мертвого моря, ропа (озерна сіль)	Скраб для глибокого очищення шкіри. Знижує ризик появи запалення, зменшує вугровий висип та ризик його виникнення

1	2	3	4
ТОВ «Есо-Sapropel», Мінськ, Республіка Білорусь	Лікувальні сапропелеві грязі, антицелюлітні маска-пілінг, грязева маска, сироватка-актив, пілінг для обличчя з зеленими грязями, біотонік для догляду за шкірою обличчя та зони декольте, грязеві маски для різних типів шкіри, маска поживна для обличчя з зеленими грязями, маска-ліфтинг для обличчя з чорними грязями, крем-догляд денний та нічний, крем-ліфтинг для шиї і декольте, крем-контур для обличчя з ліфтинг ефектом, шампуні, бальзами-ополіскувачі, маска поживна для укріплення та росту волосся	Чорні та зелені лікувальні сапропелеві грязі озера Судобль та суміш інших БАР: олія грейпфрута, біла колоїдна глина, кофеїн, ментол, антицелюлітний комплекс (екстрактів кінського каштана, плюща, гарсії та ракітника), екстракт оливи, протеїни пшениці, вітамін Е, гель алое вера, D-пантенол, олії авокадо, жожоба, ши, екстракти білої кропиви, хвої, лопуха, ромашки, розмарину, плюща, арніки, водяного Кресс часнику.	У косметології зелені лікувальні грязі застосовують у вигляді нативної сировини і у складі косметичних засобів для догляду за старіючою, нормальною, сухою та чутливою шкірою. У дерматології – для ефективного лікування опіків та хронічних захворювань шкіри та шкіри голови (екзема, псоріаз, дерматит). У косметології чорні лікувальні грязі використовують у вигляді нативної сировини та у складі косметичних засобів ідеально підходять для догляду за проблемною та жирною шкірою, масок для укріплення та росту волосся, а також для антицелюлітних обгортань. У дерматології — для лікування хронічних захворювань шкіри (вугрі, себорея, нейродерміт).
«Selenium», Юрмала, Латвія	Гель для душу Органічний шампунь Органічне мило для сухої та чутливої шкіри Сапропелева грязь Тонік для чутливої шкіри. Маска для волосся. Сапропель косметичний	Екстракт сапропелю Сапропель	Профілактика, яка відновлює водний і ліпідний баланс в шкірі, усуває набряки. Живить шкіру, зменшує і запобігає появі зморшок, покращує еластичність шкіри. Догляд за волоссям — відновлює його природну красу, силу і блиск. Відновлює структуру волосся, стимулюючи ріст волосся, сприяє профілактиці лупи, нормалізує секрецію шкіри голови

Наведені маркетингові дослідження показали, що лікувальний потенціал пелоїдів не вичерпано, що визначає актуальність розробки нових лікарських та косметичних препаратів на їх основі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

1. Аналіз фармацевтичного та косметичного ринку лікарських препаратів на основі пелоїдів, показав, що вони випускаються у формі розчинів для ін'єкцій, розчинів для зовнішнього та внутрішнього застосування, мазей, лініментів, а також у вигляді нативної сировини. Із лікарських препаратів на основі пелоїдів лише один містить сапропелевий дьоготь, що складає 11,15 % ринку.

2. Аналіз косметичних засобів на основі сапропелю показав, що вітчизняні виробники

представляють 4,4 % асортименту, а закордонні — 95,6 %. Сапропель використовується в якості нативної сировини у вигляді масок та обгортань. Крім нативної сировини частина продукції містить інші біологічні речовини. До складу близько 40 % косметичних препаратів входять екстракти сапропелю, а понад 20 % містять індивідуальні речовини, вилучені із сапропелю (гумінові кислоти).

3. Косметичні засоби на основі сапропелю представлені у різних формах: маски (37,10 %), тоніки (4,40 %), креми (5,70 %), шампуні (11,40 %) та бальзами-ополіскувачі для волосся (5,70 %), розчини (5,70 %), скраби (4,40 %), пілінги (1,40 %), мила (5,70 %), солі для ванн (1,40 %), гелі для душу (1,40 %), а також у вигляді нативної сировини (15,70 %).

4. У результаті проведення маркетингового аналізу фармацевтичного і косметичного ринку

препаратів на основі пелоїдів (сапропелю) показана перспективність використання вітчизняних лікувальних грязей для розробки нових лікарських та косметичних засобів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Електронна версія довідника лікарських засобів, яка містить перелік лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні станом на 01.04.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=52591>.
2. Грязь лечебная сапропель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dobrin.com.ua/ved/mud.php>.
3. Державний формуляр лікарських засобів. Публічна інформація: Бази та реєстри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: moz.gov.ua/ua/portal/register_formular/.
4. Каталог «Наружные средства Биолит» Маска-пенка восстанавливающая и питательная (код 0364) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://krasota-argo.com.ua/view_product.php?id=74.
5. Каталог продукции — Сапропель : маски, грязи, удобрения ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sapropel.biz/health>.
6. Компания «Секрет Красоты» по производству и дистрибуции уникальной сухой косметики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://skmlm.ru/company/contacts/>
7. Компендиум 2011 – лекарственные препараты [Електронний ресурс]. / Под редакцией В. Н. Коваленко, А. П. Викторова. – К. : Морион, 2011. – 2320 с. – Режим доступу: <http://www.morion.ua>
8. Лечебные грязи. Сапропель. Фаберлик, Faberlic ... Каталоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.faberlic-fl.ru/publ/1-1-0-27>
9. Машковский М. Д. Лекарственные средства: Пособие для врачей : в 2 т. – Харьков : Торсинг, 2007. – Т. 1. – 560 с.
10. Минеральные воды и лечебные пелоиды Беларуси: ресурсы и современное использование / М. Г. Яковлев [и др.]. – Минск, 2005. – 346 с.
11. Ольховська А. Б. Маркетингові дослідження вітчизняного ринку лікувальної косметики / А. Б. Ольховська, М. М. Кобець, Л. С. Фелоненко // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2011. – № 3 (17). – С. 63-68.
12. Продукция — Siberian Organics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.siborganics.com/ru/production>.
13. Пунтус Ф. А. Лечебные сапропелевые грязи как сырье для получения лечебных и косметических препаратов / Ф. А. Пунтус, А. Ф. Пунтус // Косметические средства и средства и сырье: безопасность и эффективность. – М., 1999. – С. 22-24.
14. Сапропель. Природные лечебно-косметические грязи озера Молтаево [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cosmeteya.blizko.ru/articles/702>.
15. Сравнительная характеристика лечебных грязей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://i-eco.com.ua/menus/view/189/>.
16. Струс О. Є. Перспективи використання сапропелю в медицині та косметології / О. Є. Струс // Український журнал клінічної та лабораторної медицини. – 2014. – Т. 9, № 2. – С. 56-62.
17. Фізор Н. С. Вивчення цілющих властивостей вітчизняних лікувальних грязей і перспективи створення нових лікарських форм на їх основі / Н. С. Фізор, К. В. Тарасова // Актуальні питання фармацевтичної і медичної практики. – 2012. – № 3 (10). – С. 23-25.
18. Эко-Сапропель, СООО — Минск, Беларусь ... — All-Biz [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://minsk.all.biz/eko-sapropel-soo-e8261>
19. Fresh Face – 100 % натуральный скраб. Натуральная косметика. Уход. Био Бьюти [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.biobeauty.ru/fresh-face/>
20. Selenium organic — natural cosmetic for everyone! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.selenium.lv/>

УДК:615.326:339.138:615.2

О. Е. Струс

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ И КОСМЕТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ НА ОСНОВЕ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ГРЯЗЕЙ (ПЕЛОИДОВ)

Использование нативных препаратов и отдельных составляющих различных пелоидов на протяжении многих лет показало свою эффективность, доступность, удобство и безопасность. Нами было проведено маркетинговое исследование фармацевтического и косметического рынка препаратов на основе сапропеля.

По результатам анализа рынка лекарственных средств на основе пелоидов показано наличие десяти препаратов, из которых только один — на основе сапропеля, что составляет 11,15 % фармацевтического рынка. Лекарственные препараты на основе сульфидных иловых пелоидов составляют 55,5 %, на основе осадочных — 22,2 %, продуктов отгонки торфа — 11,15 % фармацевтического рынка. Лекарственные средства выпускают в форме растворов для инъекций, водных экстрактов, мази, линимента и нативного сырья.

Анализ косметических средств на основе сапропеля по странам-производителям, показал, что отечественные производители представляют 4,4 % ассортимента препаратов, а зарубежные — 95,6 % ассортимента. Украинская продукция представлена нативной продукцией — сапропелем озера Волово Киевской области, которая предназначена для использования при грязелечении и в косметических целях в виде масок и обертываний. Косметические средства на основе сапропеля представлены в различных формах: маски (37,10 %), тоники (4,40 %), кремы (5,70 %), шампуни (11,40 %) и бальзамы-ополаскиватели для волос (5,70 %), растворы (5,70 %), скрабы (4,40 %), пилинги (1,40 %), мыла (5,70 %), соли для ванн (1,40 %), гели для душа (1,40 %), а также в виде нативного сырья (15,70 %).

Ключевые слова: сапропель, маркетинговые исследования, лекарственные и косметические средства, косметическая форма, страна-производитель.

UDC: 615.326:339.138:615.2

O. Ye. Strus

MARKETING RESEARCH OF MEDICATIONS AND COSMETIC PRODUCTS BASED ON MEDICINAL MUD (PELOIDS)

The uses of native products and individual components of various peloids for many years have shown their effectiveness, accessibility, convenience and safety. We have carried out a market research of pharmaceutical and cosmetic products on the basis of sapropel.

According to the analysis of drugs on the basis of peloidsis shown the presence of ten pharmaceuticals, only one of which is on the basis of sapropel that represents 11.15 % of the pharmaceutical market entries. Drugs on the basis of sulphidemudpeloidscomprise up 55.5 %, of sedimentary ones — 22.2 %, and stripping peat products — 11.15 % of the market segment checklist. The pharmaceuticals are currently produced in the form of injection solutions, aqueous extracts, ointments, liniments and the native material.

Analysis of cosmetic sapropel-basedproducts, considering producing countries, showed that domestic producers represent 4.4 % of the drug segment range, and foreign ones 95.6%. Ukrainian product is represented by native material – sapropelof the Volovolake, located in Kyiv region; the product is developed for application in a mud therapy, and for cosmetic purposes in the form of masks and wraps.

Cosmetics, based on sapropel, arerepresented in various forms: the masks (37.10 %), tonics (4.40 %), creams (5.70 %), shampoos (11.40 %), balms — conditioners for hair (5, 70 %), solutions (5.70 %), scrubs (4.40 %), peelings (1.40 %), soaps(5.70 %), bath salts (1.40 %), shower gels (1.40 %), as well as native raw materials (15.70 %).

Key words: sapropel, marketing research, pharmaceuticals, cosmetic products, cosmetic form, producing country.

Адреса для листування:

79004, м. Львів, вул. Околична 18/30

Кафедра технології ліків і біофармації ЛНМУ

E-mail: oxana.strus@mail.ru2

Надійшла до редакції:

09.12.2014